

ГАРЧИГ

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	4
Усан сүлжээ: Төслийн талбай байрлах бүс нутаг нь Хойд мөсөн далайн ай савд, Туул голын сав газарт тус тус багтана.	
3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ ..	6
3.1 Нөлөөллийн хэлбэр үргэлжлэх хугацаа.....	6
4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ	8
5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ ..	9
6. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	11
7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	12
8. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	13
9. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	15
10. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	16
11. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	17
11.1 ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ ..	18

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим ба эх үүсвэр	6
Хүснэгт 2. 2025 онд хэрэгжүүлэх Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардал	8
Хүснэгт 3. Төслийн сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, арилгах, бууруулах арга хэмжээ	9
Хүснэгт 4. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	11
Хүснэгт 5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	12
Хүснэгт 6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	13
Хүснэгт 7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	15
Хүснэгт 8. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	16
Хүснэгт 9. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	17
Хүснэгт 10. Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	18

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төслийн нэр: Ноолуур боловсруулах үйлдвэрийн төсөл

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр

- “Топ шайн” ХХК

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг, утас

- Улаанбаатар хот, Хан- Уул дүүрэг, 3-р хороо, Үйлдвэр, 143 эм вай кашемир ХХК-ийн байр
- Утас: 99061963

Компанийн хэлбэр

- Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

Төслийн байршил:

Төслийн талбайн нь Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 32-р хороонд байрлана.

2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Газрын гадаргуу: Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар Хэнтийн уулархаг мужийн баруун урд үзүүрт Эмээлт уул болон Эхэн усны өндөр уул хоорондын 2,3 км өргөн хөндийн хэсэгт оршино. Байгалийн бүс, бүслүүрээр ойт хээрийн бүсэд багтдаг.

Усан сүлжээ: Төслийн талбай байрлах бүс нутаг нь Хойд мөсөн далайн ай савд, Туул голын сав газарт тус тус багтана.

Цаг уур, уур амьсгал: Улаанбаатар хот орчим нь харьцангуй өндөрт оршдог тул дэлхийн хамгийн хүйтэн нийслэлд тооцогддог. Төсөл хэрэгжих талбай нь уур амьсгалын хувьд хуурайдуу сэрүүн зунтай, хахир өвөлтэй мужид багтана.

Нарны гийгүүлэгч хоног, сар жилийн хугацаагаар цэлмэг үед нэн тодорхой явцтай байна. Нэг өдөрт дунджаар жилдээ 7-8 цаг нар гийгүүлэхдээ үүлшлээс хамаарч хэлбэлзэх боловч зуны саруудад 8.5-9.5 цаг, өвлийн саруудад богиносож 5-6.5 цаг нартай байдаг.

Улаанбаатар хотын уур амьсгал нь сэрүүн бүсийн эх газрын уур амьсгалын эрс тэс шинж чанарыг илэрхийлсэн тодорхой ялгарсан жилийн дөрвөн улиралтай, өвөл нь хүйтэн, үнэмлэхүй бага температур нь -49°C (1954 оны 2 дугаар сард), үнэмлэхүй их температур нь 39.5°C (2005 онд) хүрдэг.

Жилийн дундаж температур нь -3.0°C , хамгийн хүйтэн I сарын температур -26.0°C байх бөгөөд -30.0°C -аас доош хүйтрэх өдрийн тоо жилд 40 орчим байна. Цасан бүрхэвч XI сарын 10-ны үед тогтож III сарын хорьд хүртэл 130 орчим хоног 1.8 см орчим зузаан цастай байна.

Төслийн районд жилдээ 225-250 мм орчим буюу жилд дунджаар 238 мм тунадас унаж, ууршилт нь 648 мм болдог. Үнэмлэхүй чийгшлийг агаар дахь усны уурын даралтаар илэрхийлнэ. Төслийн бүс нутагт үнэмлэхүй чийгшил жилийн дундаж байдлаар 4.4-4.8 гПа байна. Усны уурын даралт агаарын температураас голчлон хамаарах тул түүний жилийн явцын хамгийн их утга зун 11.2-12.3 гПа, хамгийн бага нь өвөл 0.5-1.0 гПа байна.

Жилдээ салхигүй өдөр 100 орчим байх бөгөөд баруун хойд зүгийн салхи зонхилно. Буянт-Ухаад жилийн дундаж байдлаар зүүн өмнөдийн салхи 24.6%-ийн давтагдалтай зонхилох ба ялангуяа өвлийн улиралд энэ чиглэлийн салхины давтагдал 49-57% болж илт давамгайлна. Хавар энэ чиглэлийн салхи хамгийн бага 7-8 % болтол буурах боловч зун дахин ихэсдэг.

Хөрсөн бүрхэвч: Төсөл хэрэгжих талбай нь хөрсний газарзүйн мужлалаар (Доржготов Д., УБ 1984, 1994) Улаанбаатар хот хөрс-био уур амьсгалын Хангайн их мужийн Хэнтийн өмнөх тойрогт багтах бөгөөд ихэвчлэн хар хүрэн хөрс зонхилно. Уулсын бэл хормой, доод хажуугаар алаг өвс хөвдөд уулын нугын ургамалшил доор тогтворжино. Ихэвчлэн чулуурхаг, хөнгөн шавранцар механик бүрэлдэхүүнтэй байна.

Ургамлан нөмрөг: Монгол орны ургамал-газарзүйн мужлалтаар Евроазийн хээрийн их муж, Дагуур-Монголын (Төв Азийн) дэд их муж, Дагуур Монголын уулын ойт хээрийн мужид хамаарагдана. Төслийн талбайд хөрсөн бүрхэвчтэй хэсгийн баруун талаар мал нядалгааны өмнөх тусгаарлах хашаа, урд хэсгээр хайрга, дайрга асгаж ургамлан нөмрөг үгүй болж хүчтэй талхагдалд өртсөн байна.

Амьтны аймаг: Нийслэлийн ногоон бүс, түүний орчмын уулсаар экологийн олон янзын орчинд амьдардаг 17 зүйлийн хөхтөн амьтан, 82 зүйл шувуу бүртгэгдсэн байдаг. Төслийн талбай нь үйлдвэр орчмын бүс төвлөрсөн газар байгаа учраас үйлдвэрийн орчим газар дээр барилга байгууламж, суурин газрын шувууд тодруулбал хэрээний төрлийн алаг шаазгай, улаан хошуут, хар хэрээ, тагтаа, бор болжмор элбэг өөр зэрлэг амьтан байхгүй байна.

Хүн ам, эдийн засаг, зам харилцаа: Сонгинохайрхан дүүргийн 32-р хороо нь нийт 663 өрх, 2701 хүн ам оршин суудаг. Бордоо, Баруун түрүү, 384 гарам, Эмээлт, Хурган зэрэг 5 хэсэгтэй тус хорооны 1 дүгээр хэсэгт 137 өрх, 2 дугаар хэсэгт 76 өрх, 3 дугаар хэсэгт 180 өрх, 4 дүгээр хэсэгт 184 өрх, 5 дугаар хэсэгт 86 өрх тус тус байна.

Тус хороонд “Улаанбаатар буян” ХХК, Сонгинохайрхан үйлчилгээний төв, “Цэцэн хүү”, хүүхдийн цэцэрлэг зэрэг 72 аж ахуйн нэгж үйл ажиллагаа явуулж байна.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

3.1 Нөлөөллийн хэлбэр үргэлжлэх хугацаа

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллийг тогтоох зорилгоор шинжээчдийн хэсэг газар дээр нь очиж, төслийн талбай болон орчны байдалтай танилцаж, холбогдох судалгааг хийсэн болно.

Төслийн болзошгүй нөлөөллийг тогтоохдоо магадлан жагсаах аргыг ашиглаж, үр дүнг дараах хүснэгтэд үзүүлэв. Энэ арга нь төсөл хэрэгжих үед тухайн нөлөөлөл байгаа эсэх дээр тулгуурладаг ба хэрэв тухайн нөлөөлөл байвал "х"-ээр тэмдэглэдэг. Ингэхдээ тухайн нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим зэргийг тодруулах, мөн уг нөлөөлөл байгаль орчин, экологийн тэнцвэрт байдал, орон нутгийн нийгэм-эдийн засагт хэрхэн нөлөөлөх (шууд, шууд бус, эргэж нөлөөлөх, буцалтгүй нөлөөлөх, давхардах эсэх) байдлыг үзүүлдэг.

Хүснэгт 1. Болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим ба эх үүсвэр

Байгаль орчны үзүүлэлт	Шууд	Шууд бус	Өөрөөр зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд эрэг	Бага зэрэг
1. Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт										
Газрын доорх урсцын өөрчлөлт			х							
Гадаргын урсцын өөрчлөлт			х							
Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт	х				х					х
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	х				х					х
Зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт			х							
Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт			х							
2. Байгалийн нөөц ашиглалт										
Газрын гадаргын нөөц баялаг			х							
Бэлчээрийн байдал			х							
Эрдэс түүхий эдийн нөөц			х							
Эрчим хүчний нөөц			х							
3. Байгаль, орчны өөрчлөлт										
Газрын доорх усны чанар, хэмжээ			х							
Гадаргын усны чанар хэмжээ			х							
Агаарын бохирдол			х							
Хөрсний бохирдол			х							
Төслийн үйл ажиллагаанаас ялгарах бохирдуулагч бодис хүний эрүүл мэндэд нөлөөлөх			х							
Дуу чимээ, шуугианы нөлөө			х							
4. Байгалийн өнгө төрх, түүх, соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палеонтологийн олдвор										
Байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх			х							
Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх			х							

Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 32-р хороонд байрлах “Топ шайн” ХХК-ийн ноолуур боловсруулах үйлдвэрийн 2025 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Байгаль орчны үзүүлэлт	Шууд	Шууд бус	Өөрөөр зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд эрэг	Бага зэрэг
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх			x							
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх			x							
Археологи, палеонтологийн олдворт нөлөөлөх			x							
5. Нийгэмд үзүүлэх нөлөө										
Дэд бүтцийн хөгжилд нөлөөлөх		x			x				+	
Үйлчилгээний салбарын ү/а-нд нөлөөлөх		x			x					+
Хүн амын орлого өөрчлөгдөж, нэмэгдэх		x			x				+	
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх			x							
6. Эдийн засагт үзүүлэх нөлөө										
Татварын орлого өөрчлөгдөх	x				x		x			+
Орон нутгийн орлого нэмэгдэх	x				x		x			+
Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох	x				x		x			+
Ажлын байр нэмэгдэх	x				x		x			+
Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэх	x				x		x			+
7. Бусад нөлөөлөл										
Бохир ус хөрсөнд нэвчиж, хөрс ба грунтын усыг бохирдуулах			x							
Дүн	7	3	21	0	10	0	5	0	2	8

Тайлбар “х” сөрөг нөлөөлөл, (+) эерэг нөлөөлөл

Төслийн болзошгүй сөрөг болон эерэг нөлөөллийн хэлбэр, хугацаа, эрчмийн үндэслэлийг дараах байдлаар гаргасан болно. Үүнд:

Шууд нөлөөлөл:

- Төслийн барилга байгууламжийн нөлөөгөөр биет хэмжээгээр хөрс, ургамлан бүрхэвч үүсмэл хэлбэршлээр солигдож, шууд, урт хугацаанд сөрөг нөлөөлнө;
- Дэд бүтцийн хөгжилд эергээр, урт хугацаагаар нөлөөлнө;
- Орон нутгийн орлого, ажлын байр нэмэгдэх зэрэгт төслийн үйл ажиллагаа явагдах хугацаанд болон цаашид эергээр нөлөөлнө;

Шууд бус нөлөөлөл:

- Үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд урт хугацаанд эерэг нөлөөлнө;

Хүчтэй нөлөөлөл:

- Болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээ хийх явцад төслийн зүгээс хүчтэй нөлөөлөх нөлөө байхгүй байна.

4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Зорилго: Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ний гол зорилго нь төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах хэмжээг төлөвлөхөд оршино. Ингэхдээ тухайн арга хэмжээ бүрийг төсөл хэрэгжүүлэгч нь хэрэгжүүлж чадахуйц, бодитойгоор төлөвлөх нь чухал.

Гол зорилтууд:

- Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүд болон хүний эрүүл мэнд, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулахад зайлшгүй хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөх;
- Төслийн үйл ажиллагаанаас агаар, хөрс, усан орчин болон ажлын байрны нөхцөлд хэрхэн нөлөөлж байгаа талаар хяналт шинжилгээ явуулах арга хэмжээг төлөвлөх;

Хүснэгт 2. 2025 онд хэрэгжүүлэх Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардал

№	Ажлын нэр	Зардал мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	4 300.0
2	Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	1 768.0
3	Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
4	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	932.0
5	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	3 000.0
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1 200.0
7	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	-
8	Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	-
Нийт зардал		11 200.0

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх үүднээс дараах арга хэмжээг бид хэрэгжүүлсэн.

Хүснэгт 3. Төслийн сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, арилгах, бууруулах арга хэмжээ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн үнэлгээ, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									
3	Хийн хаягдал тоосжилт	Орчны агаараас сорьц дээж авч, мэргэжлийн байгууллагаар шинжилгээ хийлгэж, түвшинг тодорхойлуулан, заавар зөвлөмж авч ажиллах	Агаар орчин	удаа	2	ОХШХ-т тусгасан		2025 он	Агаарын тухай хууль, Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль MNS 4585:2016
4		Үйлдвэрийн дотоод орчинд агааржуулалтын систем суурилуулах	Агаар орчин	Иж бүрэн	1	Үйл ажиллагааны зардал		2025 он	
		Нам даралтын зуухны янданд шүүлтүүр суурилуулах	Агаар орчин	Иж бүрэн	1	Үйл ажиллагааны зардал		2025 он	
6	Тоосжилт хөрс агаар бохирдох	Уурын зуухнаас гарах үнсийг түр халгалах, аюулгүй аргаар устгах	Агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвч	тогтмол		Үйл ажиллагааны зардал		2025 он	
Дүн							0.0		
Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									
8	Усан орчин бохирдох, Усны нөөц хомсдох	Ажлын байранд ариутгал халдваргүйтгэл хийх зөвлөмж	Эрүүл ахуй	Улиралд 1 удаа	4	150.0	600.0	2025 он	Мах махан бүтээгдэхүүн. Эрүүл ахуйн аюулгүй байдлын үндсэн шаардлага MNS 5023:2001 “Усны тухай хууль” Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль NS 6561:2015 MNS 4943:2015 MNS 6734:2018 “Усны тухай хууль” “Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам”
9		Бага оврын цэвэрлэх байгууламж суурилуулах	Ус хэмнэх	Иж бүрэн	Төслийн хүрээн 1 удаа	Үйл ажиллагааны зардал		2025 он	
10		Борооны ус хуримтлуулан дахин ашиглах зөвлөмж	Ус хэмнэх	ширхэг	Тогтмол	Үйл ажиллагааны зардал		2025 он	
11		Ус хэмнэх технологи хэрэгжүүлэх /ариун цэврийн өрөөнд ус хэмнэдэг сантехникийн төхөөрөмжүүдийг суурилуулах/	Гүний худаг Болон цэвэр Бохир усны оролт гаралт бүрд	ширхэг	4	Тоолуур - 300.0	1 200.0	2025 он	

Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 32-р хороонд байрлах “Топ шайн” ХХК-ийн ноолуур боловсруулах үйлдвэрийн 2025 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

12		Ус хэмнэх технологи хэрэгжүүлэх /ариун цэврийн өрөөнд ус хэмнэдэг сантехникийн төхөөрөмжүүдийг суурилуулах/	Иж бүрэн	ширхэг	Үйлд ажиллагааны зардал		2025 он	
13		Ус бохирдуулсны төлбөр төлөх	Хаягдал бохир усны цооног	удаа	Жилд 1 удаа	Үйлд ажиллагааны зардал	2025 он	Усны тухай хууль Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль
Дүн							1 800.0	
Хөрс, газрын гадаргад үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ								
20	Хөрсний бохирдол	Зориулалтын цэгээс гадагш элдэв хог хаягдал хаяхгүй, газрын төрх, хөрсийг эвдэхгүй, хөндөхгүй байх арга хэмжээг хэвшүүлэх	Төслийн талбай	удаа	Үйл ажиллагааны зардал		2025 он	MNS 5850:2008, “Хөрсний чанар, хөрс бохирдуулагч бодис,элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 3297:1991, “Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм, хэмжээ”
21		Төслийн шаардлагатай талбайг хатуу хучилттай болгох	Төслийн талбай	Тогтмол	6000м²	2 500.0	2025 он	
22		Хөрсөн орчны мониторинг судалгааг хийх	Төслийн талбайн хөрс	удаа	Улиралд 1 удаа	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан	2025 он	
Дүн							2 500.0	
Биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ								
25	Ургамал	Үйлдвэрийн хашаан доторх сул чөлөөт талбайг тарималжуулж нөхөн сэргээх зөвлөмж	Төслийн талбай	удаа	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөнд зардал тусгагдсан		2025 он	Нөхөн сэргээлтийн аргачлал Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай MNS 4585:2016
26	Амьтан	Ахуйн гаралтай хог хаягдлын түр цэгийг салхины ноёлох чиглэлийн дор байгуулж ангилан ялгаж тогтмол зайлуулж халдваргүйтгэж байх	Төслийн талбай	ширхэг	Үйл ажиллагааны зардал		2025 он	Амьтны тухай хууль
Дүн							2 500.0	
Бусад								
Нийт дүн							4 300.0	

6. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Газрын тухай хууль”-ийн 56.6-р зүйл: Хот, тосгоны өнгө үзэмж, эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулах, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх шаардлагын дагуу газар эзэмшигч нь эзэмшилд авсан газрын 10-аас доошгүй хувийг ногоон байгууламжтай байна. Мөн нэмэлтээр “Тэр бум мод үндэсний хөдөлгөөн”-д нэгдэж сум орон нутагтай хамтарч мод тарих.

Хүснэгт 4. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Ногоон байгууламж бий болгох	Зүлэгжүүлэх	Төслийн талбайд	3000м ²	1768.0	2025 он	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль Зүлэгжүүлэх талбай бэлтгэх, үр тарих, арчлах MNS 6260 : 2020	
2	Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд мод тарих, арчлах	Мод тарих/ хайлаас-10ш, улиас-10ш, шар хуайс-10ш/						
3	Хөрс бэлтгэх Нүх бэлтгэх	/Хар шороо, элс, бууц зэргийг бэлтгэнэ/	Ажилчны хөлс	Ажилчин	Дотоод зардал	2025 он		
Нийт дүн						1768.0		

7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн үйл ажиллагааны явцад түүх соёлын өвийг хамгаалах зорилгоор төсөл хэрэгжүүлэгч нь дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай. Үүнд:

- Соёлын өвийг хамгаалах, хадгалах Монгол улсын хууль эрхзүйн орчныг дагаж мөрдөх;
- Төслийн үйл явцад ямар нэг түүх соёлын дурсгалын шинжтэй зүйл илрүүлсэн тохиолдолд Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 38.3-ын дагуу холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд нэн даруй мэдэгдэх, боломжтой бол хамгаалах арга хэмжээ авах үүрэг хүлээн ажиллана;

Хүснэгт 5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Төслийн үйл ажиллагааны үед Археологийн болон палеонтологийн ховор түүхийн дурсгалт олдворууд гарч ирж болзошгүй.	Хэрэв төслийн үйл ажиллагааны үед Археологийн болон палеонтологийн ховор түүхийн дурсгалт олдворууд гарч ирэхэд төрийн холбогдох байгууллагуудад заавал мэдэгдэх ёстой.	Төсөл хэрэгжүүлэх нийт талбайн хэмжээнд	-	Тухайн үед нь шийдэх	Тухайн үед нь шийдэх	Үйл ажиллагааны турш	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль /2014 оны 05 сарын 15-ны өдрийн шинэчилсэн найруулга/, Бусад холбогдох салбарын яамнаас гаргасан дүрэм журмууд
Нийт дүн						-		

8. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Ажилчдын эрүүл мэнд,	Ажилчдад ажлын байрны эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын эрсдэл, аюулгүй байдлын дүрмийг мөрдөх талаар тогтмол танилцуулах	80 ажилтан	Тогтмол		Үйл ажиллагааны хүрээнд		2025 он	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, 1999 он Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, 2003 он Хөдөлмөр хамгаалал стандартын систем. Галын аюулгүй байдал ерөнхий шаардлагаMNS 4244:94 Хөдөлмөр хамгаалал стандартын систем. Галын аюулгүй байдал ерөнхий шаардлага MNS4244:94 Гал гарах үед анхааруулгын самбар, объектоос гарах схем зураглал, галын хорын нэгж талбайд ноогдох стандарт MNS 5566: 2005
		Ажилчдын зориулалтын хувцас, бээлий, малгайгаар хангах	80 ажилтан	Жилд 1 удаа		Үйл ажиллагааны хүрээнд		2025 он	
		Бүх ажиллагсдыг мэргэжлийн өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх болон хугацаат эрүүл мэндийн үзлэгт оруулах	80 ажилтан	Жилд 1 удаа		Үйл ажиллагааны хүрээнд		2025 он	
2	Галын аюулгүй байдлыг хангаагүйгээс гал түймрийн осол аварга өртөх	Болзошгүй аюул ослын үед ашиглах бүрэн ажиллагаатай галын хор, багаж хэрэгслүүдийг бүх объектуудад байрлуулах, галын аюулын үед ашиглах ослын гарцын зураглал хийж худгийн доторх хананд байршуулах	Төслийн талбай	Тогтмол		932.0		2025 он	
3		Ажилчдыг галын хор болон бусад хэрэгслийг ашиглаж сургах, дадлага эзэмшүүлэх зэрэг зохион байгуулалтын арга хэмжээг авах	Төслийн талбай	Улиралд		Үйл ажиллагааны хүрээнд		2025 он	
4		Ажлын байрны гэрэлтүүлгийг жигд хүрэлцээтэй тусаж байхаар ерөнхий болон хэсгийн гэрэлтүүлгийг сайжруулах	Төслийн талбай	Жилд 1		Үйл ажиллагааны хүрээнд		2025 он	
5		Цахилгааны утас, ил далд монтаж, холболтын утас, шугам сүлжээний аюулгүй байдлыг сайтар хангаж, ослоос урьдчилан сэргийлэх	Төслийн талбай	Тогтмол		Үйл ажиллагааны хүрээнд		2025 он	
Нийт зардал мян.төг						932.0			

9. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Цаашид дахин ашиглах боломжтой хаягдлыг аль болох дахин ашиглах хувь хүн, байгууллагуудад нийлүүлж хог хаягдлын хэмжээг бууруулж ажиллах хэрэгтэй.

Хүснэгт 7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Ахуйн хатуу хог хаягдал	Хатуу хог хаягдлын түр цэг байгуулах	Үйлдвэрийн хашаанд	1ш/удаа	2 000.0		2025 он	Засгийн газрын А/349 тогтоол Эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт БОАЖ-ын сайдын А/445 тогтоол Энгийн хог хаягдлын төвлөрсөн цэг байгуулах, үйл ажиллагаа явуулах, хаах аргачилсан заавар
2		Гадаад талбайд хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах хогийн сав байршуулсан бөгөөд арчилгааг хийж байх	Үйлдвэрийн хашаанд	3ш	Үйл ажиллагааны зардал		2025 он	
3		Үйлдвэрийн талбай дах хог хаягдлыг цэвэрлэж, эдэлбэр газрын ашиглалтыг сайжруулах	Үйлдвэрийн хашаанд	удаа	Үйл ажиллагааны зардал		2025 он	
4								
5		Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах хогийн сав байршуулсан бөгөөд арчилгааг хийж байх	Төслийн талбайд	ширхэг	250.0*4= 1 000.0		2025 он	
6	Удаан задардаг хатуу хог хаягдал үүсэх	Дахин боловсруулах хог хаягдлыг хоёрдогч түүхий эд авах байгууллага, нэгжид нийлүүлэх	Хатуу хог хаягдлын цэгт	Улирал бүрд 1 удаа				
7	Шингэн хог хаягдал	Шингэн хаягдлыг зориулалтын ёнкоост хуримтлуулан гэрээний дагуу тогтмол хугацаанд соруулах	Төслийн талбайд	Тухай бүр	Гэрээний үнийн дүнгээр		2025 он	
Нийт дүн						3 000.0		

10. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Хүснэгт 8. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, мян.төг	Төсөв, мян. төг	Хууль, бодлого, стандарт
Агаарын чанар						
CO ₂ , NO ₂ , SO ₂ Тоос нийт (PM ₁₀ , PM _{2.5}) Дуу шуугиан хэмжээ	- Төслийн талбайн хашаан дотор-1 цэг	Жилд 2 удаа	2 цэгт	150.0 төг	600.0	MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн шаардлага
Хөрс						
Хөрсний хүнд металлууд (Ni, Cd, Pb, Cu, Zn, Cr)	- Төслийн талбайн хашаан дотор- 1 цэг	Жилд 2 удаа	2 цэгт	45.0 төг	180.0	MNS 5850:2019 Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ.
Хөрсний агрохимийн найрлага	- Төслийн талбайн хашаан дотор- 1 цэг	Жилд 2 удаа	2 цэгт	40.0 төг	160.0	-
Усны чанар						
Ерөнхий хими	Унд, ахуйн хэрэглээний уснаас- 1 сорьц	Жилд 2 удаа	1 сорьц	50.0 төг	100.0 төг	- MNS 0900:2018 Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ
Бактериологийн шинжилгээ	Саарал уснаас- 1 сорьц	Жилд 2 удаа	1 сорьц	80.0 төг	160.0 төг	-
Нийт дүн					1 200.0	

11. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 9. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан
			2025 он			
			сар	сар	сар	
	1	2	3	4	5	7
1	Төсөл хэрэгжих орон нутгийн удирдлагатай нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хамтран ажиллах.	Гэрээний дүнгээр тохиролцох		9-10 сар		“Топ шайн” ХХК
2	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх	Дотоод төлөвлөлтөөр	8-р сар			“Топ шайн” ХХК
3	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохих хугацаанд хийж гүйцэтгэх ба биелэлтийг жил бүр дүгнэж, дүнг аймгийн БОАЖГ-нд хүргүүлж байх, тухайн жилийн БОМТ-г батлуулж байх	-			11-12-р сар	“Топ шайн” ХХК
	Нийт дүн	-				

11.1 ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 10. Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах
төлөвлөгөө

№	БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	Нийслэлийн Байгаль орчны газар “Топ шайн” ХХК БОУАӨЯам	Тайлан	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан	Жил бүрийн 11 сарын 01-ны дотор	-	Компани удирдлага, мэргэжилтнүүд	Дүүрэг, хороо
2	Хороо, дүүргийн Засаг дарга, Байгаль орчны улсын байцаагч	Тайлан	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланд тусгагдаж хийж хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	Жил бүрийн 11 сарын 01-ны дотор	-	Компани удирдлага, мэргэжилтнүүд	Дүүрэг, хороо
3	БОУАӨЯам	Төлөвлөгөө	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Жил бүрийн 12-р сард	-	Компани удирдлага, мэргэжилтнүүд	Улаанбаатар хот
Нийт					-		